

Nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za 2022. godinu

U 2022. godini hrvatski su povjesničari umjetnosti ostvarili značajne rezultate i na različite načine potvrdili važnost struke u kulturnom i znanstvenom životu zajednice. Djelujući u svim relevantnim medijskim formatima, od znanstvenih i stručnih publikacija, preko izložbi, filmova, radio emisija, i virtualnih mreža do simpozija i javnih predavanja, povjesničari umjetnosti ostavili su prepoznatljiv, nadasve pozitivan i konstruktivan trag u životu društva izloženog izazovima i nedaćama političke i ekonomske zbilje. Istraživanje umjetničke baštine, njezina interpretacija u internacionalnom kontekstu, djelovanje na polju zaštite spomenika i podizanja svijesti o njihovoj važnosti za kulturni ugled Hrvatske, praćenje suvremenih umjetničkih praksi, poticanje interdisciplinarnosti, sudjelovanje u promicanju humanističkih i estetskih vrijednosti naspram površnosti i bezobzirnosti potrošačkog mentaliteta – sve su to značajke djelovanja naših kolegica i kolega, djelovanja kojim naša struka nastoji dati svoj mali, ali, nadamo se, nipošto zanemariv prilog izgradnji boljeg, otvorenijeg, tolerantnijeg i osjetljivijeg društva. Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske dodjeljuje nagrade u tri kategorije: 1. nagradu za životno djelo; 2. godišnje nagrade za promicanje interdisciplinarnosti, za izložbu, za znanstvenu i stručnu knjigu, za zaštitu spomenika, za popularizaciju struke, 3. godišnje nagrade za izvrsne diplomatske radove.

Nagradu Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za životno djelo koja nosi ime Radovana Ivančevića, istaknutog povjesničara umjetnosti i dugogodišnjeg predsjednika naše udruge, ove godine dodjeljujemo zaslužnom povjesničaru umjetnosti **Vladimiru P. Gossu**. Njegov doprinos tumačenju hrvatske umjetničke i kulturne baštine kao jednakovrijedne sastavnice kulturne povijesti Europe i svijeta ostat će trajan poticaj i orijentir u promišljanju doprinosa jedne male sredine univerzalnoj kulturi.

Povjerenstvo za dodjelu Nagrade Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za 2022. godinu

Ariana Kralj

dr. sc. Krasanka Majer Jurišić

dr. sc. Jasmina Nestić

dr. sc. Milan Pelc

dr. sc. Daniel Zec

Šireći granice struke, svojim nekonvencionalnim pristupom otvorio je mogućnost razumijevanja i valorizacije kreativnih potencijala zajednice i pojedinaca, potencijala koji se tijekom vremena u interakciji s prostorom i povijesnim čimbenicima pretaču u djela umjetnosti i kulture.

Zahvaljujući mnogim vrsnim postignućima i ove je godine bilo teško izdvojiti pojedince i ustanove kojih su ostvarenja obilježila minulu godinu. Na temelju pristiglih nominacija povjerenstvo je izabralo radove za godišnju nagradu u pet kategorija. Za promicanje interdisciplinarnosti i vizualne kulture godišnju nagradu dobiva **HS AICA** za programe *Izložbene kartografije* i *AICA: Dijalozi*. Među prošlogodišnjim izložbenim projektima najboljim je proglašena **izložba Korijeni i krila – Vlaho Bukovac u Zagrebu, Cavtatu i Beču**, održana u Klovićevim dvorima u Zagrebu. Nagrada je, dakle, dodijeljena ustanovi koja je mnogim izvrsnim izložbama obogatila kulturni život Zagreba i čitave Hrvatske. Godišnju nagradu za najbolju knjigu u struci dobila je **Arijana Koprčina**, voditeljica Zbirke metala u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, za monografiju *Zlatarstvo u Zagrebu 1450.–1550. Liturgijski predmeti i nakit* u izdanju Školske knjige i Muzeja za umjetnost i obrt. Kolegica Koprčina, autorica brojnih studija i kataloga posvećenih zlatarstvu u Hrvatskoj, ovom je vizualno izvrsno opremljenom knjigom okrunila svoj dosadašnji rad na tom području. U kategoriji zaštite kulturne baštine nagrada je dodijeljena **Odsjeku za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu i Muzeju Radboa u Radoboju** za izložbeni i znanstveno-popularizacijski projekt *SOS za svece. Istraživački i konzervatorski radovi na preostalom drvenom inventaru kapele sv. Jakoba na Očuri*. Nagrada za popularizaciju struke u 2022. godini dodjeljuje se **Snješki Knežević** za serijal emisija na Hrvatskom radiju *Baština, mi i svijet* za čak dvadeset godina emitiranja koji je iznimno pridonio popularizaciji različitih tema s polja povijesti umjetnosti i stoga je ovom nagradom prepoznat rad i nastojanje njegove autorice u jačanju odnosa našeg društva prema vrijednostima kulturne baštine.

Najteža je zadaća prosudbenog povjerenstva izabrati izvrsne diplomatske radove, jer u pravilu svi su nominirani radovi na visokoj razini kvalitete, koja odražava trud i znanje nominiranih kandidata i njihovih mentora. Nagradu za 2022. godinu dobile su mlade diplomirane povjesničarke umjetnosti **Lucija Burić** sa Sveučilišta u Zagrebu, **Karla Čudina** sa Sveučilišta u Splitu i **Karla Despot** sa Sveučilišta u Zadru. Njihovi diplomski radovi pokazuju visoki stupanj samostalnog istraživanja, težnju za interdisciplinarnošću, kao i nastojanje oko implementacije suvremenih metoda u interpretaciji građe. Želimo im uspjeh u daljnjem profesionalnom radu i nadamo se da će im društvo pružiti uvjete za daljnji razvoj na dobrobit struke i čitave zajednice.

Čestitamo svim dobitnicima nagrada!

Nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za životno djelo „Radovan Ivančević“ 2022. godine

Vladimir P. Goss

Vladimir Peter Goss (Vladimir Gvozdanović; Zagreb, 1942.) istinski je poznavatelj hrvatske povijesti umjetnosti koji je svojim gotovo šezdesetogodišnjim znanstvenim i stručnim djelovanjem te pedagoškim radom snažno obilježio hrvatski povijesnoumjetnički prostor. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao je povijest umjetnosti i engleski jezik te magistrirao povijest umjetnosti. Već za vrijeme studija svoj je istraživački interes usmjerio prema ranijim povijesnim razdobljima i odabranim temama iz nacionalne baštine za što je 1965. godine dobio Rektorovu nagradu. Godine 1969. odlazi u SAD gdje živi i radi kroz iduća tri desetljeća: doktorirao je 1972. godine na Sveučilištu Cornell u Ithaci (NY) s tezom o predromaničkom i ranoromaničkom graditeljstvu u Hrvatskoj, a predavao je na sveučilištima u Michiganu i Sjevernoj Karolini (Chapel Hill). Bio je i gostujući profesor na sveučilištima u Tel-Avivu i Zagrebu. Od 2003. godine pa sve do umirovljenja 2012. godine zaposlen je kao redoviti profesor na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Rijeci, a za njegov izniman doprinos znanstvenom i pedagoškom radu Sveučilište u Rijeci dodijelilo mu je 2015. godine počasno zvanje i titulu professor emeritus.

Bibliografija V. Gossa ispunjena je podužim nizom izvrsnih knjiga, znanstvenih radova i studija te brojnim stručnim člancima koji populariziraju teme iz umjetničkog i kulturnog stvaralaštva, a ujedno je obogaćena i nizom romana, kratkih priča te narativnih kronika koji su plod njegovog višedesetljetnog djelovanja kao pisca i novinara. Snažna vertikala znanstvenog interesa V. Gossa zasigurno predstavlja ranosrednjovjekovna umjetnost povijesnog hrvatskog prostora. Od posebne su važnosti njegove studije vezane za problematiku starohrvatske umjetnosti, poput pitanja tipologije i kronologije, zatim nastanka i razvoja westwerka, odnosa skulpture i arhitekture predromaničkog i romaničkog razdoblja, pitanja granica i utjecaja te migracija majstora i ideja. Izniman doprinos V. Gossa ogleda se i u njegovom bavljenju prostorom između Save i Drave; velikim projektom, izložbom te monografijom *Stotinu kamenčića izgubljenog raja. Romanička skulptura u muzejima i zbirkama između Save i Drave* (2007.) usmjerio je stručnu javnost na ovaj važan, a slabo istražen dio hrvatskog srednjovjekovlja. Vrijedni rezultati njegova istraživanja srednjovjekovne Slavonije brojni su objavljeni radovi, suradnje s lokalnim institucijama, probuđeni interes kod mlađih istraživača i institucija u kulturi za navedeni prostor, povezivanje s kolegama u inozemstvu, odnosno uvrštavanje navedenog materijala na kartu srednjovjekovne europske umjetnosti.

Posljednjih desetak godina interes Vladimira P. Gossa usmjeren je na teorijski i kulturalni pristup brojnim pitanjima hrvatske srednjovjekovne baštine, ali i povijesti umjetnosti općenito te na metodološke izazove suvremenog vremena. U tom kontekstu izdvajaju se njegova kritička promišljanja o djelovanju Josefa Strzygowskog, o čemu izlaže na nekoliko međunarodnih kongresa te objavljuje u nekoliko tekstova. U svojim radovima Goss kritički progovara o odnosu čovjeka prema svome okolišu, prvenstveno prema artefaktima i vizualnosti uopće kroz povijesna razdoblja.

**Nagrada
Društva povjesničara
umjetnosti Hrvatske
za životno djelo
„Radovan Ivančević“
2022. godine**

Vladimir P. Goss

Važna je njegova rasprava o potrebi redefiniranja mnogih pojmova kojima se danas služimo, u kojoj upućuje na nužnost poimanja povijesti umjetnosti u širem kontekstu i redefiniranje klasične, deskriptivne metodologije struke. Posebnu pozornost u svojim istraživanjima Goss posvećuje problematici prostora, koji definira kao fizički i duhovni prostor određen čovjekovim bivanjem i djelovanjem. U tom se segmentu dotiče recentnih sadržaja međunarodnih interdisciplinarnih istraživanja te u nacionalni okvir uvodi važna pitanja i problematiku, poput odgovornosti hrvatske znanosti prema neobrađenim poglavljima kulturnog nasljeđa. U pogledu Gossova nastavnog rada važno je istaknuti njegovo djelovanje na Filozofskom fakultetu u Rijeci u temeljima kojeg stoji duboka posvećenost pedagoškom pozivu i velika želja da se na prostoru sjevernog Jadrana oformi snažan studij povijesti umjetnosti koji će počivati na otvorenom i interdisciplinarnom pristupu s bogatim međunarodnim povezivanjem. Generacijama studenata Goss je usadio želju za znanjem, strast prema struci te hrabrost prihvaćanja zadataka i iznošenja vlastitih stavova. Sa studentima je razvio i brojne projekte tematski vezane za nacionalnu umjetničku baštinu, od kojih su neki bili nagrađivani, a svoje je doktorande usmjeravao prema slabije zastupljenim ili zanemarenim temama iz naše povijesti umjetnosti.

Vladimir P. Goss bio je član organizacijskog odbora velikog europskog izložbeno-znanstvenog projekta *Sigismundus rex et imperator* (Luksemburg-Budimpešta, 2006.), koordinator za Hrvatsku projekta Europske komisije *Cradles of European Culture* (2008.–2012.) te nositelj projekta *Romanika u međuriječju Save i Drave i europska kultura* (2004.–2013.). Kao istraživač i nastavnik iznimno je cijenjen u domaćim i inozemnim znanstvenim krugovima, a sudjelovanjem na brojnim znanstvenim skupovima te brojnim projektima i kontaktima promovirao je nacionalnu spomeničku baštinu na svjetskoj znanstvenoj sceni, uvrstivši brojne teme u vodeće časopise i druga vrijedna izdanja te time otvorivši put brojnim mlađim kolegama. Impresivnim rezultatima svojeg znanstvenog i nastavnog djelovanja, koji odaju predan i kreativan rad iznimnog stručnjaka, Vladimir P. Goss uvelike je unaprijedio i obogatio hrvatsku povijest umjetnosti i humanistiku.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za knjigu u 2022. godini

Arijana Koprčina *Zlatarstvo u Zagrebu 1450.–1550. Liturgijski predmeti i nakit*

Izdavači: Školska knjiga, Muzej za umjetnost i obrt

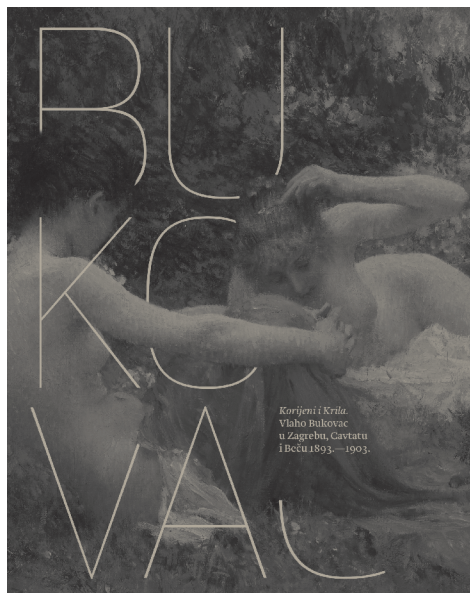

U knjizi Arijane Koprčine *Zlatarstvo u Zagrebu 1450.–1550. Liturgijski predmeti i nakit* (Školska knjiga – Muzej za umjetnost i obrt) po prvi put je na jednom mjestu s odgovarajućom znanstvenom akribijom obrađena neprocjenjiva umjetnička baština Zagrebačke nadbiskupije – predmeti zlatarske umjetnosti nastali u stilskom razdoblju kasne gotike i renesanse, s najavama osebujnog manirizma. To izvanredno važno poglavlje umjetničke i kulturne povijesti sjeverne Hrvatske obrađeno je u najboljoj znanstvenoj tradiciji velikih poznavatelja zahtjevne materije, poput Ivana Bacha i Ive Lentića. Autorica gradi pristupa oboružana rezultatima i spoznajama iscrpnog arhivskog rada, goleme literature i komparativnih uvida. Prvi dio knjige opsežna je studija o crkvenoj baštini u zlatarstvu od gotike do renesanse. U njoj je na sintetičan način predstavljena umjetnička i kulturna situacija Zagreba i njegove goleme biskupije tijekom stoljeća velikog uspona ali i tjeskobne ugroze osmanskih upada i pustošenja. Kroz prizmu zlatarstva odražava se kulturna djelatnost zagrebačkih biskupa, kanonika i drugih crkvenih i svjetovnih naručitelja toga vremena, povezanih s kulturnim strujanjima ugarskoga dvora i plemstva, između Budima i Venecije, između kasne gotike i renesanse. Drugi dio monografije posvećen je obradi sačuvanih predmeta. Riječ je o 53 mikro studije, kojima autorica detaljno analizira svaki predmet sa svih aspekata relevantnih u toj vrsti istraživanja.

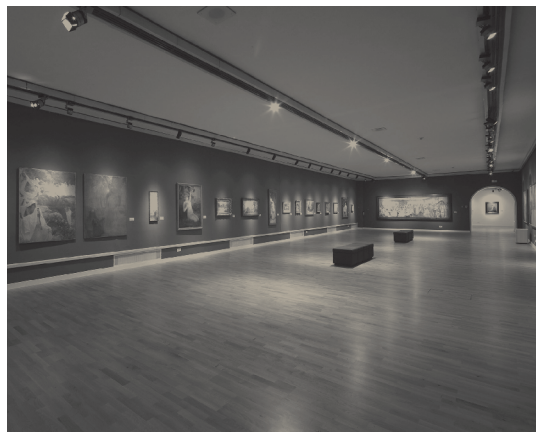
U svim dijelovima cjeline i detalja autorica se drži strogih znanstvenih kriterija, potkrepljujući svoje zaključke dostupnim izvorima, komparativnim spoznajama, znalačkim analizama i opsežnim bibliografskim aparatom. Sama knjiga doima se poput monumentalnog dokumenta koji pred oči promatrača iznosi skriveno, laicima jedva dostupno, raskošno blago crkvene riznice. Reprodukcije zorno potkrepljuju tekst kao portreti predmeta, koji se pojavljuju čas u cjelovitim vizurama, čas u specifičnim detaljima. Povećanjima pojedinih motiva i dijelova predmeta predočavaju se zapanjujući tragovi i nalazi koji služe kao vizualna potpora znanstvenoj analitici i argumentaciji.

Sve u svemu, riječ je o knjizi iznimne vrsnoće i ljepote s neprijepornom vrijednošću za povijest nacionalne kulturne i umjetničke baštine.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za izložbu u 2022. godini

Galerija Klovićevi dvori *Korijeni i krila.* *Vlaho Bukovac* *u Zagrebu, Cavtatu* *i Beču, 1893.-1903.*

Izložba *Korijeni i krila. Vlaho Bukovac u Zagrebu, Cavtatu i Beču, 1893.-1903.* druga je izložba (održana od 17. veljače do 19. lipnja 2022.) u nizu od tri predviđene izložbe posvećene umjetniku Vlaha Bukovcu koje prate tri ključne razvojne i životne faze, od slikarskih početaka i školovanja u Parizu, preko zagrebačke faze do Praga u kojem je proveo zadnja dva desetljeća. Tema druge izložbe iz ciklusa Bukovčev je život i opus nastao u Zagrebu kada postaje središnjom ličnošću javnoga kulturnoga života, velikim mentorom mlade generacije likovnih umjetnika, a njegova zavodljiva paleta obilježava čitavu generaciju zagrebačkih slikara, nazvanih *Zagrebačka šarena škola*. Zahvaljujući Bukovcu Zagreb je na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće postao središnjim mjestom likovnih zbivanja čiji će utemeljiteljski zahvati prednjačiti pred ostalim gradovima u regiji. Zagrebačka je faza istodobno i najplodonosnija razvojna cjelina ovog umjetnika koji upravo u sretnim okolnostima stvaralačkog zanosa u Zagrebu ostvaruje neka od svojih kapitalnih djela. Nemjerljiv doprinos Bukovčeve karizmatične umjetničke pojave, virtuozne tehnike i francuskog *spleena*, u Zagrebu je obogaćen duhovnim ozračjem secesijsko-simbolističkih strujanja te suverenim kretanjem putovima europskog slikarskog modernizma. Unutar izložbe obrađen je i opus nastao u rodnom Cavtatu, kad se Bukovac nakratko vraća svojim korijenima, gdje će također unijeti novi elan u društvenim i umjetničkim krugovima. Kratko zaustavljanje u Beču bilo je za Bukovca izazov koji je rezultirao stvaranjem malobrojnog, no iznimno kvalitetnog slikarskog opusa, te uspješnim predstavljanjem bečkoj publici, prije preseljenja u Prag, što će biti tema naredne izložbe. Autorice i idejne začetnice projekta su dr. sc. Petra Vugrinec muzejska savjetnica u Galeriji Klovićevi dvori i Lucija Vuković, viša kustosica u Dubrovačkim muzejima, a projekt je uključio koautorske priloge stručnjaka iz Hrvatske i inozemstva, prof. dr. sc. Iskre Iveljić i prof. dr. sc. Dragana Damjanovića, dr. sc. Irene Kraševac i Petra Petrovića. Vizualni identitet oblikovao je dizajnerski dvojac Šesnić & Turković i dizajnerica Dora Bilandžić, a izložba je obogaćena video projekcijama umjetnika Milana Trenca. Povodom stote godišnjice smrti Vlahe Bukovca u svibnju 2022. u Galeriji Klovićevi dvori održan je i međunarodni znanstveno-stručni skup *Vlaho Bukovac i njegovo djelo* u suorganizaciji s Institutom za povijest umjetnosti u Zagrebu. S obzirom na važnost i vrijednost ove prezentacije te velik uspjeh što ga je ova dugo iščekivana i pomno pripremana izložba polučila i interes koji je pobudila, kako kod stručne javnosti tako i naše najšire publike (50 000 posjetitelja), kao i zbog doprinosa struci te valorizaciji Bukovčeva opusa i njegova svrstavanja u širi europski kontekst, ova izložba zaslužuje biti istaknuta i nagrađena Godišnjom nagradom Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za zaštitu kulturne baštine u 2022. godini

Odsjek za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu i Muzej Radboa u Radoboju

SOS za svece

– *istraživački i
konzervatorsko-
restauratorski radovi
na preostalom
drvenom inventaru
kapele sv. Jakoba
na Očuri*

Višegodišnji projekt u organizaciji Odsjeka za konzerviranje i restauriranje umjetnina Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, pod vodstvom red. prof. Zvezdane Jembrih, a u suradnji s nadležnim konzervatorskim odjelima i Zagrebačkom nadbiskupijom, predstavljen je izložbom *SOS za svece - istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi na preostalom drvenom inventaru kapele sv. Jakoba na Očuri*, održanom u listopadu 2022. godine. Izložba i prateći katalog koji su pripremili Zvezdana Jembrih, dr. sc. Danko Šourek i Ana Božičević, te stručno-znanstveni skup održan u listopadu 2022. godine u Muzeju Radboa u Radoboju, prikazali su sintezu rezultata povijesnoumjetničkih i konzervatorsko-restauratorskih istraživanja sačuvanog baroknog inventara nekoć raskošno opremljene kapele sv. Jakoba, a ujedno su obuhvaćena i nova saznanja s područja arheologije, povijesti, povijesti književnosti, etnologije i održivog razvoja, proizašla iz rada više okupljenih znanstvenika i stručnjaka kojima je zajednička poveznica bila upravo Očura i Radoboj. Povijest kapele sv. Jakoba na Očuri obilježena je čestim stradanjima. Nedugo nakon izgradnje stradala je u turskoj provali 1479. godine, potom ju je 1867. godine poharao požar, a razrušena je i u bombardiranju krajem Drugog svjetskog rata. No, njezinu su vrijednost, prvi gotički sloj, a i onaj kasniji, barokni, prepoznali mnogi. Gjuro Szabo zapisao je: „Nu ne samo da se ova kapela ističe vanjštinom pred svim crkvama svoga kraja, nego se još odlikuje i svojom nutarnjošću. Dok su sve gotске crkve, koje su proživjele istu sudbinu, te su time, što je tabulatum odstranjen, pa nadomješten svodom, koji je morao biti niži i zahtijevao ugradnju pilova unutar crkve, postale još tijesnije i mračnije, to ova iznenađuje vanrednim djelovanjem prostora.” Upravo u tom prostoru zamišljena je i organizirana izložba koja je predstavila trinaest drvenih skulptura, dvije štafelajne slike i pojedine dijelove oltarne arhitekture, posljednje materijalne tragove nekoć raskošne barokne opreme te iznimne sakralne građevine. Neki od njih, prethodno zagubljeni ili negirani, iznova su prepoznati i okupljeni u svojem izvornom okružju. Pritom se uznastojalo i senzibilizirati lokalnu zajednicu i sve zainteresirane za važnost očuvanja umjetničke baštine, upoznati ih s procesima konzervatorsko-restauratorske skrbi te u konačnici i otvoriti mogućnosti revitalizacije kapele sv. Jakoba i njezina krajolika u kontekstu održivosti razvoja kulturne baštine sjeverozapadne Hrvatske.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za popularizaciju struke u 2022. godini

Snješka Knežević serijal emisija na Hrvatskom radiju *Baština, mi i svijet*

Serijal emisija *Baština, mi i svijet*, autorice koncepta i voditeljice dr. sc. Snješke Knežević, za cilj ima unaprjeđenje svijesti o vrijednostima kulturne baštine, pokazujući istovremeno svu širinu i opseg problematike današnjeg odnosa prema baštini i ujedno reagirajući na aktualne procese, fenomene i probleme, pazeći pritom da vrijednosni kriteriji budu ujednačeni i da se uključi baština svih sredina, naglašavajući i promovirajući kulturnu raznolikost. Serijalom se predstavljaju kako hrvatska spomenička baština, tako i reprezentativna kulturna dobra pojedinih naroda i etničkih grupa, ličnosti i pokreti zaslužni za zaštitu spomenika u prošlosti i sadašnjosti, spomenici koji su upisom na Listu svjetske baštine UNESCO-a stekli status univerzalne baštine te opći i posebni problemi očuvanja i zaštite spomenika kulture, posebno kroz teme kulturnih krajolika i nematerijalne baštine. Prate se nadalje pojedine tematske konferencije UNESCO-a i ICOMOS-a, apeli za zaštitu i očuvanje baštine u slučajevima oružanih sukoba (posljednje dvije godine za ukrajinske spomenike), rad organizacije Europa Nostra te se prezentiraju nagrađeni spomenici i lokaliteti i promoviraju programi Vijeća Europe kao što su Kulturne rute, Kulturne prijestolnice Europe i rad različitih stručnih organizacija. Ukupnost baštine prikazuje se kao supstancijalna vrijednost današnjeg života: u naslijeđenim ambijentima i objektima živi veći dio Europe, a i svijeta. Baština je podloga identiteta naroda, grupa, pojedinaca, a iz baštine crpe se poticaji u svim kulturnim izrazima. Briga za baštinu, kao i informacije o njoj ne mogu se stoga svesti na određene struke i institucije, nego se mora prenijeti na svu populaciju. Upravo stoga, senzibilizacija pojedinaca, bez obzira na naobrazbu, porijeklo i društveni status, zadaća je ove emisije, koja neskriveno nosi prosvjetiteljsku vokaciju. Već sam naslov upućuje na odnos: mi i svijet – prema baštini, bilo da su posrijedi globalni, nacionalni i regionalni, bilo specifični problemi. Od početka autorica je nastojala uspostaviti ravnotežu između prezentacije nacionalnih (hrvatskih) spomenika i onih drugih zemalja, suvereno ističući i potrebu aktualne kritike i stručnog dijaloga, što danas, općenito govoreći, u pravilu uvelike izostaje. Kroz čak dvadeset godina emitiranja serijal *Baština, mi i svijet* iznimno je pridonio popularizaciji različitih tema s polja povijesti umjetnosti i stoga je ovom nagradom prepoznat rad i nastojanje njegove autorice, dr. sc. Snješke Knežević u jačanju odnosa našeg društva prema vrijednostima kulturne baštine.

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za promicanje interdisciplinarnosti i vizualne kulture u 2022. godini

HS AICA *Izložbene kartografije i AICA: Dijalozi*

Godišnja nagrada Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za promicanje interdisciplinarnosti i vizualne kulture za 2022. godinu dodjeljuje se hrvatskoj sekciji Međunarodnog udruženja likovnih kritičara (HS AICA) za program *Izložbene kartografije* te za program AICA: *Dijalozi*.

Program *Izložbene kartografije*, podnaslova Kritički instrumentarij, izložbeni i kustoski narativi autorice Silve Kalčić i voditeljice Ivane Meštrov, održan je u 2022. godini. Sastojao se od nekoliko faza i programskih cjelina kojima je obuhvaćena interdisciplinarna narav likovne kritike u okviru vizualne kulture: radionica likovne kritike „Kako pisati o suvremenoj umjetnosti“ održanih u Splitu, Zagrebu i Rijeci, javnog predavanja Jamesa Elkinsa održanog u Zagrebu te online međunarodne znanstveno-stručne i umjetničke konferencije. Cilj konferencije bio je po prvi put u hrvatskoj povijesti umjetnosti sveobuhvatnije predstaviti i obraditi te kontekstualizirati kustosku praksu u suvremenoj umjetnosti. Konferencija, održana na engleskom i hrvatskom jeziku, funkcionirala je kao mjesto razmjene iskustva i znanja povjesničara umjetnosti, etnologa, umjetnika, dizajnera, arhitekata i kostimografa – kao istraživača, autora, kustosa, muzealaca, mediologa, teoretičara digitalne kulture u širokom institucionalnom i vaninstitucionalnom području djelovanja. Teme su se kretale od problematike na području suvremene umjetnosti, njezine medijacije, izložbenih koncepcija i postava, kustostva, likovne kritike i drugih tekstova o suvremenoj umjetnosti, do specifičnih formi kuriranja u virtualnom prostoru, kustoskog vođenja arhiva, kolektivnog kustostva, umjetnika kao kustosa, izložbi koje se tiču ili se mogu objasniti alatima kritičke teorije, feminističkih i postkolonijalnih teorija pa do središnje teme kustosa kao autora izložbe, kustosa-kao-umjetnika i konceptualizacije kustostva. Program AICA: *Dijalozi* pokrenut je 2019. godine, a proizašao je iz potrebe temeljitijeg dokumentiranja djelovanja hrvatskih likovnih kritičara i kritičarki doajena te dubokih tragova koji su ostavili svojim kustoskim i kritičarskim radom, ali i njihovih pogleda iz današnje vizure na razvoj moderne i suvremene umjetnosti čiji su bili suvremenici, svjedoci, ali i sudionici. Program je dugoročan, i zamišljen je u više faza i vrsta aktivnosti. Njegov prvi dio je serija iscrpnih problemskih javnih razgovora uz projekcije, u različitim galerijskim i muzejskim prostorima u Zagrebu, koje s nekima od najvećih imena hrvatske likovne kritike vode iskusni članovi HS AICA-e. Riječ je o razgovorima koji nisu usmjereni, ili nisu isključivo usmjereni na akademski diskurs već u dijaloškoj formi inter- i transgeneracijski prenose i razmjenjuju iskustva i mišljenja doajena u struci te se dotiču njezinih temeljnih problema na način da se oni povezuju s temeljnim pitanjima i problemima zajednice, propitujući odnos moderne i suvremene umjetnosti i svog povijesnog vremena, uloge umjetnosti i izložbenih institucija u društvu kao i načine komunikacije s publikom likovnih kritičara, teoretičara, kustosa i istraživača, tj. povijesti umjetnosti kao jedne od temeljnih humanističkih disciplina.

Nagrade Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske za izvrsne diplomske radove u 2022. godini

Lucija Burić

*Donacija Ivana Ružića
Strossmayerovoj galeriji starih
majstora HAZU*

Odsjek za povijest umjetnosti
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,
mentorice doc. dr. sc. Tanja Trška i dr. sc. Ljerka Dulibić

Uz temeljnu povijesnoumjetničku obradu donacije kao cjeline, diplomski rad Lucije Burić važan je doprinos poznavanju zbirnoga fonda Strossmayerove galerije starih majstora HAZU i okolnosti njegova stvaranja, na tragu prethodno objavljenih studija o donacijama i donatorima od biskupa Strossmayera do novijega vremena. Posebna vrijednost diplomskoga rada vezana je uz činjenicu da je dio djela dosad neobrađen u stručnoj literaturi, a temeljitim proučavanjem brojnih komparativnih primjera te formalnom, stilskom i ikonografskom analizom slikarskih djela iz donacije Ivana Ružića rad je donio nova dragocjena saznanja o pojedinačnim umjetnicima.

Karla Čudina

*Vojtjeh Delfin; eksperimentalna
i privremena arhitektura*

Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Splitu,
mentorica doc. dr. sc. Silva Kalčić

Diplomski rad obrađuje do sada neistraženi opus hrvatskog arhitekta Vojtjeha Delfina (1921. – 1981.). Većina Delfinovih projekata ostala je nerealizirana i nepoznata široj javnosti, a dostupne informacije ograničene su na pojedine arhivske zbirke i članke objavljene u časopisima *Čovjek i prostor* i *Arhitektura*. Delfin je projektirao objekte javne namjene, uređivao interijere te se bavio urbanističkim problemima. Najznačajniji je po eksperimentalnom i vizionarskom pristupu u oblikovanju arhitektonskih efemernih i portabilnih objekata i mobilnih struktura.

Rad je u osnovi utemeljen na interdisciplinarnom pristupu koji obuhvaća spoznaje iz područja povijesti umjetnosti, povijesti glazbe i širih okvira kulturne povijesti. S obzirom na to da je literatura koja se specifično bavi odnosom srednjovjekovne glazbe i arhitekture vrlo skromna, Karla Despot je čitavoj problematici morala pristupiti istraživački. Relativno široko postavljena tema zamišljena je kao opći uvid u inače slabo proučavan međuodnos pojedinih arhitektonskih oblika i konstrukcija u srednjovjekovnoj Europi i njihove namjene vezane uz glazbu koja se u njima izvodila, ali i odnos srednjovjekovnih likovnih prikaza prema glazbenim sadržajima.

Karla Despot

Arhitektura i glazba u razdoblju srednjeg vijeka

Odjel za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru,
mentor prof. dr. sc. Emil Hilje

Program Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske
financijski podupire Ministarstvo kulture i medija RH i Grad Zagreb.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

GRAD ZAGREB

